

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA

SPRIEDUMS

LATVIJAS REPUBLIKAS VĀRDĀ

Rīgā 1998.gada 23.februārī

Lietā nr. 04 - 04(97)

Latvijas Republikas Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs A.Endziņš, tiesneši R.Apsītis, I.Čepāne, A.Lepse, I.Skultāne, A.Ušacka, ar tiesas sēdes sekretāri I.Rimdžus,

piedaloties pieteikumu iesniedzēju - Aizkraukles pilsētas domes pārstāvim domes priekšsēdētājam A.Antānam un Ādažu pagasta padomes pārstāvim padomes priekšsēdētājam N.Breidakam un

institūcijas, kas izdevusi normatīvo aktu, kurš tiek apstrīdēts - Ministru kabineta - pārstāvei Finanšu ministrijas Nodokļu politikas departamenta direktores vietniecei, Tiešo nodokļu nodaļas vadītājai D.Robežniecei,

pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 85.pantu, Satversmes tiesas likuma 16.panta 4.punktu un 17.panta otrās daļas 6.punktu,

Rīgā 1998.gada 11.februārī atklātā tiesas sēdē izskatīja lietu

„Par Ministru kabineta 1997.gada 16.septembra noteikumu nr.322 „Noteikumi par īpašuma nodokļa ieņēmumu daļas ieskaitīšanu pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā 1997.gadā” atbilstību likumam „Par budžetu un finanšu vadību””.

Satversmes tiesa

k o n s t a t ē j a:

Pieteikumos tiek apstrīdēta Ministru kabineta 1997.gada 16.septembra noteikumu nr.322 „Noteikumi par īpašuma nodokļa ieņēmumu daļas ieskaitīšanu pašvaldību finansu izlīdzināšanas fondā 1997.gadā” (turpmāk - noteikumi nr.322) atbilstība likuma „Par budžetu un finansu vadību” 41.panta pirmajai daļai un 42.panta pirmajai daļai.

Neskatoties uz to, ka apstrīdētie noteikumi nr.322 lietas izskatīšanas brīdī ir zaudējuši spēku, Satversmes tiesa ir tiesīga izskatīt lietu pēc būtības.

1996.gada 19.decembrī pieņemtā likuma „Par pašvaldību finansu izlīdzināšanu 1997.gadā” 2.panta pirmās daļas 3.punktā bija noteikts, ka pašvaldību finansu izlīdzināšanas fonda ieņēmumus veido arī „ieņēmumi no īpašuma nodokļa 31,85 procentu apmērā 4 300 000 latu”.

Ar 1997.gada 20.februārī pieņemto likumu „Grozījumi likumā „Par īpašuma nodokli”” likuma „Par īpašuma nodokli” 5.panta otrā daļa bija izteikta šādā redakcijā: „Īpašuma nodoklis ieskaitāms pilsētas vai pagasta pašvaldības budžetā pēc īpašuma atrašanās vietas un pašvaldību finansu izlīdzināšanas fondā atbilstoši likumam „Par pašvaldību finansu izlīdzināšanu 1997.gadā” Ministru kabineta noteiktajā kārtībā”. Minētajā likumā „Grozījumi likumā „Par īpašuma nodokli”” bija noteikts, ka tā noteikumi piemērojami īpašuma nodokļa aprēķināšanai un nomaksai par periodu, sākot ar 1997.gada 1.janvāri.

1997.gada 16.septembrī Ministru kabinets, pamatojoties uz likuma „Par īpašuma nodokli” 5.panta otro daļu, izdeva noteikumus nr.322, kuri noteica, kādā kārtībā daļa no īpašuma nodokļa ieņēmumiem tiek ieskaitīta pašvaldību finansu izlīdzināšanas fondā. Šo noteikumu 2.punkts paredzēja, ka Valsts ieņēmumu dienesta teritoriālā iestāde pirms īpašuma nodokļa ieņēmumu ieskaitīšanas attiecīgās pašvaldības budžetā ietur fondā ieskaitāmo īpašuma nodokļa daļu noteikumu 5. un 6.punktā noteiktajā apmērā. Minēto noteikumu 5.punkts paredzēja, ka 1997.gada septembrī fondā ieskaitāma īpašuma nodokļa summa 70,3 procentu apmērā no kopējiem šajā mēnesī faktiski iekasētajiem

īpašuma nodokļa ieņēmumiem, bet 6.punkts - īpašuma nodokļa ieņēmumu daļas atskaitījumu koeficientu gada pēdējā ceturkšņa mēnešiem līdz katra mēneša piecpadsmitajam datumam paziņo finansu ministrs.

Finansu ministrijas 1997.gada 8.oktobra dienesta paziņojumā bija noteikts, ka oktobrī pašvaldību finansu izlīdzināšanas fondā ieskaitāma īpašuma nodokļa ieņēmumu daļa 70,3 procentu apmērā. Savukārt 1997.gada 10.novembra un 9.decembra finansu ministra paziņojumos bija noteikts, ka fondā ieskaitāma īpašuma nodokļa ieņēmumu daļa attiecīgi novembrī 43,7 procentu apmērā un decembrī 65,0 procentu apmērā.

Ar 1997.gada 9.oktobrī pieņemto likumu „Grozījumi likumā „Par pašvaldību finansu izlīdzināšanu 1997.gadā”” likuma „Par pašvaldību finansu izlīdzināšanu 1997.gadā” 2.panta pirmās daļas 3.punkts bija izteikts šādā redakcijā: „ieņēmumi no īpašuma nodokļa 16,63 procentu apmērā, bet ne vairāk kā 3 857 512 lati”. Savukārt šā likuma 3.pants bija papildināts ar sesto daļu, kurā bija noteikts, ka „kārtību, kādā īpašuma nodokļa daļa ieskaitāma pašvaldību finansu izlīdzināšanas fondā, un nodokļa sadali starp pašvaldībām un pašvaldību finansu izlīdzināšanas fondu nosaka Ministru kabinets”.

1997.gada 27.novembrī **Aizkraukles pilsētas dome** un 1997.gada 12.decembrī **Ādažu pagasta padome** Satversmes tiesā iesniedza pieteikumus, kuros lūdza atcelt noteikumus nr.322, uzskatot, ka tie ir pretrunā ar likuma „Par budžetu un finansu vadību” 41.panta pirmo daļu un 42.panta pirmo daļu.

Pieteikumu iesniedzēji norādīja, ka 1997.gada 16.septembrī, t.i., gada priekšpēdējā ceturkšņa beigās izdoto noteikumu nr.322 izpildes rezultātā no attiecīgo pašvaldību budžetiem ir izņemtas ieskaitīšanai finansu izlīdzināšanas fondā ievērojamas naudas summas, radot iepriekš neparedzētas finansiālas grūtības minētajām pašvaldībām. Turklāt atskaitījumi no īpašuma nodokļa 1997.gadā pašvaldību finansu izlīdzināšanas fondā, pārsniedzot likumā noteiktos 16,63 procentus, Aizkraukles pilsētas domē izdarīti 19,4 procentu apmērā, bet Ādažu pagasta padomē - 21,86 procentu apmērā.

Tiesas sēdē Aizkraukles pilsētas domes pārstāvis uzsvēra, ka tas, ka finansu ministrs gada pēdējā ceturksnī katru mēnesi nosaka atskaitījuma

procentus no īpašuma nodokļa ieņēmumiem, pašvaldībai liedza iespēju plānot savus ikmēneša ieņēmumus un izdevumus, un bija pretrunā gan ar likuma „Par budžetu un finansu vadību” 41.panta pirmo daļu, gan arī ar pamatprincipiem, kas ietverti likumā „Par pašvaldību budžetiem”.

Bez tam viņš norādīja, ka tas, ka noteikumi nr.322 deleģē finansu ministram tiesības noteikt īpašuma nodokļa daļas ieskaitīšanu pašvaldību finansu izlīdzināšanas fondā gada pēdējā ceturksnī, bija pretrunā ar likumu „Par īpašuma nodokli”, kurā tikai Ministru kabinets bija deleģēts noteikt šo kārtību.

Pieteikumu iesniedzēju pārstāvji tiesas sēdē arī norādīja, ka līdz pat 1997.gada 16.septembrim vienīgais rādītājs par maksājumiem finansu izlīdzināšanas fondā no īpašuma nodokļa bija likuma „Par pašvaldību finansu izlīdzināšanu 1997.gadā” 2.panta pirmās daļas 3.punktā teiktais: „ieņēmumi no īpašuma nodokļa 31,85 procentu apmērā 4 300 000 latu”. Bez tam viņi uzskatīja, ka minēto normu nevarēja attiecināt uz katru pašvaldību, jo šā likuma 1.pielikuma pirmās sadaļas 2.punktā attiecībā uz pašvaldību finansu ieņēmumu prognozi noteikts, ka „aprēķina vajadzībām katrai pašvaldībai 1997.gadā tiek prognozēti ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa, zemes nodokļa un īpašuma nodokļa”. Ja par iedzīvotāju ienākuma nodokli likuma „Par valsts budžetu 1997.gadam” 7.pantā bija noteikts, ka tas ieskaitāms pilsētu un pagastu budžetos 71,6 procentu apmērā”, tad par īpašuma nodokli attiecībā uz katras pašvaldības ieņēmumiem tas netika noteikts. Pieteikumu iesniedzēju pārstāvji arī norādīja, ka tikai 1997.gada 9.oktobra likuma „Grozījumi likumā „Par pašvaldību finansu izlīdzināšanu 1997.gadā” 1.pielikuma pirmās sadaļas 2.punktā noteikts, ka „aprēķina vajadzībām katrai pašvaldībai 1997.gadam tiek prognozēti ieņēmumi no zemes nodokļa, daļa (71,6%) no iedzīvotāju ienākuma nodokļa un daļa (83,37 %) no īpašuma nodokļa”.

Tiesas sēdē pieteikumu iesniedzēju pārstāvji paskaidroja, ka pēc pastāvošās nodokļu sadales procedūras pašvaldības pašas neveica īpašuma nodokļa maksājumus pašvaldību finansu izlīdzināšanas fondā. Īpašuma nodoklis tika ieskaitīts Valsts ieņēmumu dienesta norādītā sadales kontā.

Savukārt Valsts ieņēmumu dienests atbilstoši esošajiem likumiem īpašuma nodokli sadalīja, līdz ar to pašvaldībām bija pamats uzskatīt, ka tās saņēma no īpašuma nodokļa sadales konta tikai to daļu, kas pēc nodokļa sadales tām pienācās.

Ādažu pagasta padomes pārstāvis izteica viedokli, ka likumiem, kuri nosaka pašvaldību budžeta tiesības un ietvarus, kā arī uz šo likumu pamata izdotajiem Ministru kabineta noteikumiem nedrīkst būt atpakaļejošs spēks.

Ministru kabinets tiesai iesniegtajos atbildes rakstos norāda, ka noteikumu nr.322 izstrāde veikta, pamatojoties uz diviem likumiem - uz 1996.gada 19.decembrī pieņemtā likuma „Par pašvaldību finanšu izlīdzināšanu 1997.gadā” 2.panta pirmo daļu un uz 1997.gada 20.februārī pieņemtā likuma „Grozījumi likumā „Par īpašuma nodokli”” 4.pantu, kur bija noteikts, ka īpašuma nodoklis ieskaitāms pilsētas vai pagasta pašvaldības budžetā pēc īpašuma atrašanās vietas un pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā atbilstoši likumam „Par pašvaldību finanšu izlīdzināšanu 1997.gadā” Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

Atbildes rakstos arī paskaidrots, ka ar Saeimas deleģējumu likumā „Grozījumi likumā „Par īpašuma nodokli”” Ministru kabinetam ir dotas pilnvaras noteikt kārtību īpašuma nodokļa ieskaitīšanai pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā, uzsverot, ka minētie grozījumi piemērojami attiecībā uz visu 1997.gadu.

Ministru kabinets skaidro, ka likumā paredzēto noteikumu pieņemšanu aizkavējis likuma „Par pašvaldību finanšu izlīdzināšanu 1997.gadā” grozījumu izstrādes process. Tā kā ar izstrādātajiem grozījumiem bija paredzēts samazināt pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā iemaksājamo īpašuma nodokļa daļu un atkārtoti deleģēt Ministru kabinetam pilnvaras apstiprināt kārtību likumā noteiktās īpašuma nodokļa daļas ieskaitīšanai minētajā fondā, tad attiecīgo Ministru kabineta noteikumu izstrāde tika pakārtota grozījumu pieņemšanai šajā likumā.

Ministru kabinets norāda, ka īpašuma nodokļa atskaitījumu apmērs bija atkarīgs no tā, vai vispār un kādus grozījumus Saeima izdarīs likumā „Par pašvaldību finansu izlīdzināšanu 1997.gadā”, tāpēc Ministru kabinets, pieņemot noteikumus, noteica pašvaldību finansu izlīdzināšanas fondā ieskaitāmo daļu septembrim, pārējos mēnešos paredzot mainīt atskaitījuma procentu atkarībā no īpašuma nodokļa ieņēmumu prognozes izpildes un likumā „Par pašvaldību finansu izlīdzināšanu 1997.gadā” noteiktās īpašuma nodokļa daļas apmēra izmaiņām.

Ministru kabinets uzsver, ka tieši likuma „Par budžetu un finansu vadību”, uz kuru atsaucas pieteikumu iesniedzēji, 41.panta trešā daļa noteic: „Pašvaldību budžeta tiesības un ietvarus (apjomus) nosaka īpaši likumi”. Līdz ar to pašvaldībai, sastādot savu budžetu, bija saistošas ne tikai likuma „Par budžetu un finansu vadību” normas, kas ir uzskatāmas par vispārējām tiesību normām, bet arī citi likumi, piemēram, likums „Par pašvaldību finansu izlīdzināšanu 1997.gadā”, kura normas ir uzskatāmas par speciālajām tiesību normām.

Ministru kabinets uzskata, ka, pieņemot likumu „Par pašvaldību finansu izlīdzināšanu 1997.gadā”, likumdevējs šā likuma 2.panta pirmajā daļā būtībā ir noteicis, ka pašvaldībai daļa no sava budžeta īpašuma nodokļa ieņēmumiem 31,85% apmērā saimnieciskā gada laikā ir jānodod pašvaldību finansu izlīdzināšanas fondam. Tas faktiski nozīmē, ka pašvaldībai savā budžetā bija jāparedz atsevišķs izdevumu postenis - maksājumi (atskaitījumi) no īpašuma nodokļa pašvaldību finansu izlīdzināšanas fondā.

Atbildot uz pieteikumu iesniedzēju pārstāvju iebildi par to, ka atskaitījumi no īpašuma nodokļa 1997.gada pašvaldību finansu izlīdzināšanas fondā pārsnieguši likumā noteiktos 16,63 procentus, Finanšu ministrija rakstveidā paskaidrojusi, ka pārsniegtā summa tiks atmaksāta proporcionāli katras pašvaldības iemaksām. Bez tam tiesas sēdē Ministru kabineta pārstāve norādīja, ka Valsts ieņēmumu dienests apkopojot informāciju, lai noteiktu, cik liela daļa no 1997.gadā saņemtajām īpašuma nodokļa summām ir atdodama atpakaļ pašvaldību budžetiem 1998.gadā.

Ministru kabineta pārstāve paskaidroja, ka pašvaldības, izstrādājot savus budžetus, līdz brīdim, kamēr stājās spēkā „Grozījumi likumā „Par īpašuma nodokli””, t.i. līdz 1997.gada 6.martam, varēja paredzēt īpašuma nodokļa atskaitījumus vai nu ieņēmumu daļā, vai arī kā izdevumus, bet pēc šo grozījumu spēkā stāšanās - kā ieņēmumu samazinājumus.

Satversmes tiesa, izvērtējot noteikumu nr.322 atbilstību likuma „Par budžetu un finanšu vadību” 41.panta pirmajai daļai un 42.panta pirmajai daļai un citiem likumiem,

s e c i n ā j a:

1. Likuma „Par budžetu un finanšu vadību” 41.panta pirmā daļa nosaka, ka „pašvaldībām ir tiesības patstāvīgi veidot un apstiprināt savus budžetus”, bet 42.panta pirmā daļa nosaka, ka „pašvaldībām ir tiesības uz budžeta ieņēmumiem saskaņā ar likumiem, lai nodrošinātu pastāvīgu un drošu, makroekonomiskās stabilitātes prasībām atbilstošu ieņēmumu bāzi.”

Šajās normās ietverts pašvaldību budžeta tiesību patstāvības princips un stabilitātes princips. Tāpat šie principi ietverti arī likumā „Par pašvaldību budžetiem”, kura 3.pantā noteikts, ka pašvaldības savus budžetus sastāda, apstiprina un izpilda patstāvīgi, ievērojot likumus un Ministru kabineta noteikumus, bet 7.panta otrajā daļā noteikts, ka valsts pārvaldes institūcijas nedrīkst iejaukties pašvaldību budžetu veidošanā un izpildē, ja to neparedz likums. Tādējādi pašvaldībām, realizējot arī budžeta tiesību patstāvības un stabilitātes principus, ir pienākums rīkoties likuma ietvaros.

Pašvaldību budžeta tiesības nosaka ne vien likums „Par budžetu un finanšu vadību”, bet arī likumi „Par pašvaldību budžetiem”, „Par pašvaldībām”, „Par pašvaldību finanšu izlīdzināšanu 1997.gadā”, „Par īpašuma nodokli” un citi likumi. Visi šie likumi apskatāmi kopsakarā un piemērojami, ievērojot likumu „Par likumu un citu Saeimas, Valsts prezidenta un Ministru kabineta pieņemto aktu izsludināšanas, publicēšanas, spēkā stāšanās kārtību un spēkā esamību”.

Likumam „Par budžetu un finansu vadību”, salīdzinot ar likumiem „Par pašvaldību finansu izlīdzināšanu 1997.gadā” un „Par īpašuma nodokli”, nav augstāka juridiska spēka. Likuma „Par budžetu un finansu vadību” 41.panta pirmā daļa un 42.panta pirmā daļa satur vispārējās tiesību normas, bet likumu „Par pašvaldību finansu izlīdzināšanu 1997.gadā” un „Par īpašuma nodokli” normas attiecībā pret tām vērtējamas kā speciālās tiesību normas.

Budžeta ieņēmumu apjomu, ko pašvaldības ir tiesīgas saņemt no īpašuma nodokļa, nosaka likumi „Par īpašuma nodokli” un „Par pašvaldību finansu izlīdzināšanu 1997.gadā”.

Saimnieciskā gada sākumā bija izveidojusies pretruna starp likuma „Par īpašuma nodokli” 5.panta otro daļu (1995.gada 30.marta redakcijā), kas noteica, ka īpašuma nodoklis pilnībā tiek iemaksāts pašvaldības budžetā pēc īpašuma atrašanās vietas, un 1996.gada 19.decembrī pieņemtā likuma „Par pašvaldību finansu izlīdzināšanu 1997.gadā” 2.panta pirmās daļas 3.punktu, kas savukārt noteica, ka pašvaldību finansu izlīdzināšanas fonda ieņēmumus veido arī ieņēmumi no īpašuma nodokļa 31,85 procentu apmērā. Saskaņā ar likuma „Par likumu un citu Saeimas, Valsts prezidenta un Ministru kabineta pieņemto aktu izsludināšanas, publicēšanas, spēkā stāšanās kārtību un spēkā esamību” 8.panta otro daļu bija jāpiemēro jaunākā likuma normas. Līdz ar to pašvaldībām, patstāvīgi sastādot un apstiprinot savus budžetus 1997.gadam, bija jāņem vērā likuma „Par pašvaldību finansu izlīdzināšanu 1997.gadā” 2.panta pirmās daļas 3.punkts.

1997.gada 20.februārī pieņemtais likums „Grozījumi likumā „Par īpašuma nodokli””, kas stājās spēkā 1997.gada 6.martā, minēto pretrunu novērsa, nosakot, ka īpašuma nodoklis ieskaitāms pilsētas vai pagasta pašvaldības budžetā pēc īpašuma atrašanās vietas un pašvaldību finansu izlīdzināšanas fondā atbilstoši likumam „Par pašvaldību finansu izlīdzināšanu 1997.gadā”. Minētais likums paredzēja, ka tā noteikumi ir piemērojami īpašuma nodokļa aprēķināšanai un nomaksai par periodu, sākot ar 1997.gada 1.janvāri. Tātad Saeima likumam bija devusi atpakaļejošu spēku. Tas nav

pretrunā ar likuma „Par likumu un citu Saeimas, Valsts prezidenta un Ministru kabineta pieņemto aktu izsludināšanas, publicēšanas, spēkā stāšanās kārtību un spēkā esamību” 9.pantu, kas pieļauj, ka likumā īpaši paredzētos gadījumos normatīvajiem aktiem var būt atpakaļejošs spēks.

Tādējādi pašvaldības, sastādot savus budžetus 1997.gadam, gan pirms, gan pēc 1997.gada 6.marta nebija tiesīgas ieplānot sev visus ieņēmumus no īpašuma nodokļa. Tām bija jārēķinās ar pašvaldību izlīdzināšanas fondā maksājamo īpašuma nodokļa daļu 31,85 procentu apmērā. Tomēr Aizkraukles pilsētas dome 1997.gada 10.aprīlī apstiprinātajā Aizkraukles pilsētas budžetā un Ādažu pagasta padome 1997.gada 19.februārī apstiprinātajā Ādažu pagasta budžetā ieplānoja ieņēmumus no īpašuma nodokļa pilnā apmērā pašvaldības vajadzībām.

Minētais likums „Grozījumi likumā „Par īpašuma nodokli”” noteica, ka kārtību, kādā īpašuma nodoklis ieskaitāms pilsētas vai pagasta pašvaldības budžetā un pašvaldību finansu izlīdzināšanas fondā, nosaka Ministru kabineta noteikumi.

Taču Ministru kabinets novilcināja šādu noteikumu izdošanu līdz 1997.gada 16.septembrim, un līdz tam ieņēmumi no īpašuma nodokļa pilnā apjomā tika ieskaitīti pašvaldību budžetos. Tomēr tas nedeva pašvaldībām tiesības uzskatīt, ka likumā noteiktā ieņēmumu daļa no īpašuma nodokļa pašvaldību izlīdzināšanas fondā nebūs jāiemaksā. Turklāt, saskaņā ar likuma „Par pašvaldību budžetiem” 5.pantu, pašvaldības budžets sastādāms saimnieciskajam gadam, nevis atsevišķiem mēnešiem.

Likums „Grozījumi likumā „Par īpašuma nodokli”” neparedzēja termiņu, kurā Ministru kabinetam jānosaka kārtība, kādā īpašuma nodoklis ieskaitāms pilsētas vai pagasta pašvaldības budžetā un pašvaldību finansu izlīdzināšanas fondā. Tomēr tas nenozīmē, ka Ministru kabinets bija tiesīgs vilcināt attiecīgo noteikumu pieņemšanu. Ministru kabinetam kā izpildvaras institūcijai bija pienākums nekavējoties gādāt par likuma izpildi un, tā kā

likums attiecās uz visu 1997.gadu, iespējami īsā termiņā izdot attiecīgos noteikumus.

Ministru kabineta atsaukšanās uz to, ka šo noteikumu izstrādāšana bija pakārtota Saeimā izskatāmajam likumprojektam „Grozījumi likumā „Par pašvaldību finanšu izlīdzināšanu 1997.gadā””, vērtējama tikai kā aizbildināšanās, jo Ministru kabineta pienākums ir pildīt spēkā esošos likumus.

Saskaņā ar Finanšu ministrijas nolikuma 2.2.1 punktu „izstrādāt normatīvo aktu projektus nodokļu un nodevu sistēmas pilnveidošanai atbilstoši valsts fiskālajām un ekonomiskajām interesēm” ir viena no galvenajām Finanšu ministrijas funkcijām nodokļu politikas jomā, ko šajā gadījumā tā neveica.

Finanšu ministrijai un Valsts ieņēmumu dienestam bija jārēķinās ar to, ka likumi „Par pašvaldību finanšu izlīdzināšanu 1997.gadā” un „Par īpašuma nodokli” paredz, ka ieņēmumi no īpašuma nodokļa ieskaitāmi gan pašvaldības budžetā, gan pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā, taču Valsts ieņēmumu dienests, ignorējot šos likumus, ieskaitīja visus ieņēmumus no īpašuma nodokļa pašvaldību budžetos.

Tas, ka Ministru kabinets savlaicīgi neizpildīja likumu „Par īpašuma nodokli”, radīja situāciju, ka netika nodrošinātas regulāras iemaksas pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā.

Kaut gan Ministru kabineta bezdarbība, novilcinot attiecīgo noteikumu izdošanu, ir nepieņemama, taču šāda bezdarbība nevar būt pamats, lai arī pašvaldības ignorētu likumu normas un izmantotu ieņēmumus no īpašuma nodokļa pilnā apmērā. Tāpat šāda bezdarbība nevar būt pamats, lai uzskatītu, ka Ministru kabinetam 1997.gada septembrī bija zudušas tiesības noteikt kārtību, kādā īpašuma nodoklis ieskaitāms pilsētas vai pagasta pašvaldības budžetā un pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā.

Likumdevējs bija atkārtoti izteicis savu gribu par īpašuma nodokļa sadali, pieņemot 1997.gada 9.oktobrī likumu „Grozījumi likumā „Par

pašvaldību finanšu izlīdzināšanu 1997.gadā””, vienlaikus samazinot pašvaldību iemaksas finanšu izlīdzināšanas fondā no īpašuma nodokļa ieņēmumiem.

Tādējādi nav pamata uzskatīt, ka noteikumi nr.322 neatbilda likuma „Par budžetu un finanšu vadību” 41.panta pirmajai daļai un 42.panta pirmajai daļai.

2. Ministru kabineta iekārtas likuma 14.panta pirmās daļas 2.punkts paredz, ka Ministru kabinets ir tiesīgs izdot normatīvus aktus - noteikumus - gadījumā, ja likums Ministru kabinetu tam īpaši pilnvaro. Likums „Par īpašuma nodokli” noteica, ka „īpašuma nodoklis ieskaitāms pilsētas vai pagasta pašvaldības budžetā pēc īpašuma atrašanās vietas un pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā atbilstoši likumam „Par pašvaldību finanšu izlīdzināšanu 1997.gadā” Ministru kabineta noteiktajā kārtībā”.

Saskaņā ar šīm normām Ministru kabinetam bija tiesības un pienākums noteikt attiecīgo kārtību, bet tam nebija tiesību deleģēt šīs kārtības noteikšanu kādam citam, jo likums Ministru kabinetam šādas tiesības neparedzēja. Arī Latvijas tiesību zinātnē uzsvērts, ka „izdot noteikumus var tikai tas administratīvais orgāns, kam šī tiesība ar likumu piešķirta jeb deleģēta, bet viņš nevar šo tiesību nodot tālāk kādam citam orgānam” (K.Dišlers. Ievads administratīvo tiesību zinātnē. R., 1938, 207.lpp.).

Taču noteikumu nr.322 6.punkts paredzēja, ka „fondā ieskaitāmās īpašuma nodokļa ieņēmumu daļas atskaitījumu koeficientu gada pēdējā ceturkšņa mēnešiem līdz katra mēneša piecpadsmitajam datumam paziņo finanšu ministrs.” Tādējādi Ministru kabinets pilnvarojis finanšu ministru izdot normatīvu aktu, kuru bijis pilnvarots izdot tikai Ministru kabinets pats.

Akts, ar kuru nosakāma kārtība, kādā īpašuma nodokļa daļa ieskaitāma pašvaldību izlīdzināšanas fondā, ir normatīvs akts. Taču Ministru kabineta iekārtas likuma 15.pants paredz tiesības atsevišķam ministram izdot normatīva rakstura aktus - saistošas instrukcijas vai ieteikumus - tikai sev padotajām institūcijām.

Tādējādi noteikumu nr.322 6.punkts neatbilda likuma „Par īpašuma nodokli” 5.panta otrajai daļai un Ministru kabineta iekārtas likuma 15.pantam.

Tomēr tas nevar būt par pamatu, lai netiktu ievērots likumos „Par īpašuma nodokli” un „Par pašvaldību finanšu izlīdzināšanu 1997.gadā” noteiktais īpašuma nodokļa ieņēmumu sadalījums.

Pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 30.-32.pantu,

Satversmes tiesa

n o s p r i e d a:

1. Ministru kabineta 1997.gada 16.septembra noteikumi nr.322 „Noteikumi par īpašuma nodokļa ieņēmumu daļas ieskaitīšanu pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā 1997.gadā” atbilda likuma „Par budžetu un finanšu vadību” 41.panta pirmajai daļai un 42.panta pirmajai daļai.

2. Ministru kabineta 1997.gada 16.septembra noteikumu nr.322 „Noteikumi par īpašuma nodokļa ieņēmumu daļas ieskaitīšanu pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā 1997.gadā” 6.punkts neatbilda Ministru kabineta iekārtas likuma 14.panta otrajai daļai un 15. pantam un likuma „Par īpašuma nodokli” 5.panta otrajai daļai, un atzīstams par spēkā neesošu no šo noteikumu izdošanas brīža.

Spriedums stājas spēkā tā pasludināšanas brīdī. Spriedums ir galīgs un nepārsūdzams.

Spriedums pasludināts Rīgā 1998.gada 23.februārī.

Satversmes tiesas sēdes priekšsēdētājs

A.Endziņš

Satversmes tiesas tiesnesis	R.Apsītis
Satversmes tiesas tiesnese	I.Čepāne
Satversmes tiesas tiesnesis	A.Lepse
Satversmes tiesas tiesnese	I.Skultāne
Satversmes tiesas tiesnese	A.Ušacka